

## Spis treści

|                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Przedmowa</b> .....                                                                         | 3  |
| <b>1. Wprowadzenie do ekonomii</b> .....                                                       | 5  |
| 1.1. Etymologia nazwy ekonomia .....                                                           | 5  |
| 1.2. Główne kierunki w ekonomii .....                                                          | 6  |
| 1.3. Przedmiot ekonomii, makroekonomia i mikroekonomia .....                                   | 12 |
| 1.4. Ekonomia pozytywna i normatywna .....                                                     | 12 |
| 1.5. Prawidłowości i prawa ekonomiczne .....                                                   | 13 |
| 1.6. Metoda ekonomii .....                                                                     | 13 |
| 1.7. Fundacje ekonomii .....                                                                   | 15 |
| 1.8. Systemy ekonomiczne .....                                                                 | 15 |
| 1.9. Zadania .....                                                                             | 17 |
| <b>2. Gospodarowanie jako proces podejmowania decyzji</b> .....                                | 19 |
| 2.1. Potrzeby .....                                                                            | 19 |
| 2.2. Środki zaspokojenia potrzeb .....                                                         | 20 |
| 2.3. Zasoby .....                                                                              | 21 |
| 2.4. Problem rzadkości zasobów i technologii .....                                             | 22 |
| 2.5. Konieczność dokonywania wyborów – koszt alternatywny .....                                | 23 |
| 2.6. Granica możliwości produkcyjnych – krzywa transformacji .....                             | 24 |
| 2.7. Korzyści i koszty marfinałne – zasada optymalizacji .....                                 | 27 |
| 2.8. Zasada malejących korzyści marginalnych i zasada rosnącego kosztu<br>marginalnego .....   | 28 |
| 2.9. Racjonalność gospodarowania – rzeczywista i proceduralna .....                            | 31 |
| 2.10. Zadania .....                                                                            | 31 |
| <b>3. Mechanizm rynkowy – mikroanaliza rynku</b> .....                                         | 35 |
| 3.1. Istota i rodzaje rynków .....                                                             | 35 |
| 3.2. Funkcje mechanizmu rynkowego (rynku) .....                                                | 37 |
| 3.3. Model gospodarki rynkowej .....                                                           | 38 |
| 3.4. Elementy rynku: popyt, podaż, cena .....                                                  | 41 |
| 3.5. Popyt, podaż, cena równowagi; równowaga rynkowa .....                                     | 47 |
| 3.6. Procesy dostosowawcze na rynku w różnym horyzoncie czasu .....                            | 51 |
| 3.7. Zadania .....                                                                             | 51 |
| <b>4. Podmioty ekonomiczne i formy organizacyjne przedsiębiorstw gospodarki rynkowej</b> ..... | 57 |
| 4.1. Podmioty ekonomiczne .....                                                                | 57 |
| 4.2. Przedsiębiorstwo państwowe .....                                                          | 64 |
| 4.3. Spółdzielnie .....                                                                        | 66 |
| 4.4. Fundacje .....                                                                            | 68 |
| 4.5. Przedsiębiorstwa jednoosobowe .....                                                       | 69 |
| 4.6. Spółki .....                                                                              | 69 |
| 4.6.1. Spółka cywilna .....                                                                    | 71 |
| 4.6.2. Spółki handlowe .....                                                                   | 72 |
| 4.7. Zadania .....                                                                             | 81 |
| <b>5. Elastyczność popytu i podaży</b> .....                                                   | 83 |
| 5.1. Elastyczność popytu .....                                                                 | 83 |

|                                                                                                                       |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 5.2. Elastyczność łukowa .....                                                                                        | 85         |
| 5.3. Elastyczność punktowa .....                                                                                      | 86         |
| 5.4. Metody mierzenia elastyczności punktowej .....                                                                   | 87         |
| 5.5. Elastyczność cenowa podaży .....                                                                                 | 89         |
| 5.6. Elastyczność a przychody przedsiębiorstw .....                                                                   | 91         |
| 5.7. Przychód całkowity, przeciętny i marginalny .....                                                                | 92         |
| 5.8. Zadania .....                                                                                                    | 96         |
| <b>6. Procesy dostosowawcze na rynku oraz zastosowanie analizy podaży i popytu .....</b>                              | <b>101</b> |
| 6.1. Regulacja cen przez państwo .....                                                                                | 101        |
| 6.2. Wpływ podatków i dotacji na popyt i podaż .....                                                                  | 107        |
| 6.3. Model pajęczyny .....                                                                                            | 108        |
| 6.4. Zadania .....                                                                                                    | 111        |
| <b>7. Podstawy decyzji ekonomicznych konsumenta .....</b>                                                             | <b>115</b> |
| 7.1. Gospodarstwo domowe jako podmiot gospodarczy .....                                                               | 115        |
| 7.2. Funkcje gospodarstw domowych .....                                                                               | 116        |
| 7.3. Aktywa majątkowe gospodarstw domowych i fundusz swobodnej decyzji .....                                          | 118        |
| 7.4. Przeznaczenie dochodów gospodarstw domowych – prawo Engla .....                                                  | 119        |
| 7.5. Konsument jako podmiot gospodarujący .....                                                                       | 120        |
| 7.6. Użyteczność całkowita i marginalna – I prawo Gossena .....                                                       | 121        |
| 7.7. Popyt i użyteczność a nadwyżka konsumenta .....                                                                  | 122        |
| 7.8. Paradoks wartości .....                                                                                          | 124        |
| 7.9. Równowaga konsumenta – II prawo Gossena .....                                                                    | 125        |
| 7.10. Zadania .....                                                                                                   | 126        |
| <b>8. Optimum konsumenta .....</b>                                                                                    | <b>129</b> |
| 8.1. Założenia teorii wyboru konsumenta .....                                                                         | 129        |
| 8.2. Krzywa obojętności konsumenta i jej właściwości .....                                                            | 130        |
| 8.3. Marginalna stopa substytucji ( <i>MSS</i> ) i prawo malejącej <i>MSS</i> .....                                   | 132        |
| 8.4. Ograniczenie wyboru konsumenta – linia budżetu konsumenta .....                                                  | 134        |
| 8.5. Zmiany dochodów konsumenta – przesunięcie się linii budżetowej. Krzywa dochód – konsumpcja. Krzywa Engla .....   | 135        |
| 8.6. Zmiany cen dóbr a popyt konsumenta – przesuwanie się linii budżetowej konsumenta. Krzywa cena – konsumpcja ..... | 138        |
| 8.7. Optimum konsumenta (równowaga konsumenta) .....                                                                  | 139        |
| 8.8. Efekt substytucji i dochodowy przy zmianach cen .....                                                            | 140        |
| 8.9. Zadania .....                                                                                                    | 143        |
| <b>9. Teoria produkcji i koszty produkcji .....</b>                                                                   | <b>149</b> |
| 9.1. Techniczno-ekonomiczne właściwości produkcji, efektywność techniczna i ekonomiczna .....                         | 149        |
| 9.2. Funkcja produkcji .....                                                                                          | 151        |
| 9.3. Produkt całkowity, przeciętny i marginalny. Prawo malejących przychodów .....                                    | 152        |
| 9.4. Izokwanta produkcji. Marginalna stopa techniczna substytucji .....                                               | 155        |
| 9.5. Linia jednakowego kosztu (izokosztu) .....                                                                       | 156        |
| 9.6. Optimum produkcji – równowaga producenta. Ścieżka ekspansji produkcji .....                                      | 157        |
| 9.7. Pojęcie kosztów produkcji. Koszty księgowe a koszty ekonomiczne. Koszty prywatne i społeczne .....               | 159        |
| 9.8. Klasyfikacja kosztów produkcji .....                                                                             | 161        |
| 9.9. Koszty produkcji w krótkim okresie .....                                                                         | 163        |
| 9.10. Zależności między kosztami produkcji w krótkim okresie .....                                                    | 170        |
| 9.11. Koszty produkcji w długim okresie oraz korzyści skali produkcji .....                                           | 171        |
| 9.12. Zmiany kosztów pod wpływem czynników zewnętrznych .....                                                         | 175        |



|                                                                                              |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 9.13. Zadania                                                                                | 177 |
| <b>10. Giełda w gospodarce rynkowej</b>                                                      | 185 |
| 10.1. Rynek finansowy                                                                        | 185 |
| 10.2. Zorganizowane rynki towarów i usług                                                    | 186 |
| 10.3. Rynek papierów wartościowych                                                           | 188 |
| 10.4. Rynek pierwotny i wtórny                                                               | 190 |
| 10.5. Giełda papierów wartościowych                                                          | 192 |
| 10.6. Struktura organizacyjna giełdy                                                         | 193 |
| 10.7. Rodzaje papierów wartościowych                                                         | 196 |
| 10.8. Inwestorzy                                                                             | 203 |
| 10.9. Notowania giełdowe                                                                     | 205 |
| 10.10. Transakcje giełdowe i rodzaje zleceń giełdowych                                       | 207 |
| 10.11. Wskaźniki rynku kapitałowego                                                          | 210 |
| 10.12. Zadania                                                                               | 212 |
| <b>11. Optimum przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji doskonałej (rachunek marginalny)</b> | 213 |
| 11.1. Właściwości konkurencji doskonałej                                                     | 213 |
| 11.2. Produkcyjne decyzje firmy                                                              | 215 |
| 11.3. Krótkookresowa równowaga firmy                                                         | 218 |
| 11.4. Punkty graniczne rentowności                                                           | 220 |
| 11.5. Krótkookresowa krzywa podaży firmy                                                     | 221 |
| 11.6. Równowaga rynkowa w krótkim okresie                                                    | 222 |
| 11.7. Długookresowe decyzje produkcyjne firmy                                                | 223 |
| 11.8. Długookresowa krzywa podaży przemysłu                                                  | 225 |
| 11.9. Zadania                                                                                | 228 |
| <b>12. Monopol pełny</b>                                                                     | 233 |
| 12.1. Właściwości monopolu pełnego                                                           | 233 |
| 12.2. Krzywa popytu w warunkach monopolu                                                     | 234 |
| 12.3. Krótkookresowa równowaga monopolu                                                      | 236 |
| 12.4. Cena monopolowa                                                                        | 239 |
| 12.5. Zysk i strata monopolu                                                                 | 239 |
| 12.6. Krzywa podaży monopolu w krótkim okresie                                               | 240 |
| 12.7. Długookresowa równowaga monopolu                                                       | 242 |
| 12.8. Porównanie monopolu z konkurencją doskonałą                                            | 242 |
| 12.9. Różnicowanie (dyskryminacja) cen                                                       | 244 |
| 12.10. Monopol a alokacja zasobów                                                            | 248 |
| 12.11. Monopol naturalny                                                                     | 249 |
| 12.12. Regulacje monopolu – ingerencja rządu na rynku monopolistycznym                       | 250 |
| 12.13. Monopol a postęp techniczny                                                           | 252 |
| 12.14. Zadania                                                                               | 253 |
| <b>13. Konkurencja monopolistyczna i oligopol</b>                                            | 259 |
| 13.1. Założenia modelu konkurencji monopolistycznej                                          | 259 |
| 13.2. Krzywa popytu na rynku konkurencji monopolistycznej                                    | 260 |
| 13.3. Równowaga krótkookresowa                                                               | 262 |
| 13.4. Długookresowa równowaga firmy w warunkach konkurencji monopolistycznej                 | 263 |
| 13.5. Sposoby monopolistycznej konkurencji                                                   | 264 |
| 13.6. Oligopol                                                                               | 266 |
| 13.7. Ustalanie cen w oligopolu                                                              | 266 |
| 13.8. Porozumienia oligopolistyczne                                                          | 270 |

|                                                                                                                             |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 13.9. Przywództwo cenowe .....                                                                                              | 272        |
| 13.10. Konkurencja niecenowa .....                                                                                          | 274        |
| 13.11. Zadania .....                                                                                                        | 276        |
| <b>14. Rynek czynników produkcji .....</b>                                                                                  | <b>281</b> |
| 14.1. Popyt na czynniki produkcji .....                                                                                     | 281        |
| 14.2. Rynek pracy – popyt na pracę, podaż pracy, równowaga na rynku pracy .....                                             | 282        |
| 14.3. Zróżnicowanie siły roboczej – pracy i płacy .....                                                                     | 287        |
| 14.4. Rynek zasobów naturalnych i kapitałowych .....                                                                        | 288        |
| 14.5. Renta ekonomiczna .....                                                                                               | 289        |
| 14.6. Renta gruntowa w rolnictwie .....                                                                                     | 290        |
| 14.7. Renta gruntowa a popyt na ziemię .....                                                                                | 291        |
| 14.8. Ceny produktów rolnych i renty gruntowe .....                                                                         | 292        |
| 14.9. Kapitał jako czynnik produkcji .....                                                                                  | 293        |
| 14.10. Kryteria zakupu aktywów przez przedsiębiorstwo .....                                                                 | 294        |
| 14.11. Procent jako forma dochodu z kapitału finansowego – popyt, podaż<br>i równowaga na rynku funduszy pożyczkowych ..... | 296        |
| 14.12. Zadania .....                                                                                                        | 298        |
| <b>15. Rynek pracy w konkurencji doskonałej i niedoskonałej .....</b>                                                       | <b>303</b> |
| 15.1. Popyt na pracę w krótkim okresie – optymalizacja zatrudnienia .....                                                   | 303        |
| 15.2. Popyt na pracę w sytuacji wielu czynników produkcji .....                                                             | 306        |
| 15.3. Popyt rynkowy (gałęzi) na siłę roboczą .....                                                                          | 307        |
| 15.4. Popyt na czynnik pracy przez monopol .....                                                                            | 309        |
| 15.5. Podaż czynnika pracy – indywidualna krzywa podaży .....                                                               | 311        |
| 15.6. Równowaga na rynku pracy (gałęzi) w krótkim okresie .....                                                             | 314        |
| 15.7. Równowaga na rynku pracy – fikcja czy rzeczywistość, problem płacy<br>minimalnej .....                                | 315        |
| 15.8. Równowaga na rynku pracy w długim okresie .....                                                                       | 316        |
| 15.9. Konkurencja niedoskonała – monopson na rynku pracy .....                                                              | 317        |
| 15.10. Monopol na rynku pracy, monopol bilateralny .....                                                                    | 319        |
| 15.11. Oddziaływanie związków zawodowych na popyt i podaż pracy .....                                                       | 321        |
| 15.12. Zadania .....                                                                                                        | 323        |